

Ordförande i SKR, Anders Knape,
VD SKR, Staffan Isling
Chef vård och omsorg, Fredrik Lennartsson
Chef hälso- och sjukvårdssektion, Emma Spaak

Åtgärder med anledning av coronaviruset

Det nu pågående virusutbrottet kommer att ställa svensk hälso- och sjukvård och omsorg under mycket stor press de kommande månaderna. Vårdföretagarna representerar en viktig del av den samlade vård- och omsorgskapaciteten i Sverige och våra medlemsföretag vill bidra till att vi i Sverige kan hantera virusutbrottet på bästa möjliga sätt.

Våra medlemsföretag är även under normala omständigheter snabba att ställa om sin verksamhet och anpassa sig till nya förutsättningar. För att kunna bidra på effektivaste sätt ser vi att ett antal temporära åtgärder skulle underlätta och möjliggöra för privata vård- och omsorgsföretag att under rådande situation förbättra förutsättningarna för svensk vård och omsorg.

Vårdföretagarna har tillskrivit landets samtliga regioner och kommuner, regeringen, samt Inspektionen för vård och omsorg med förslag på åtgärder för att underlätta vård- och omsorgsarbetet, och för att klara personalförsörjningen under en tid då belastningen på vården och omsorgen ökar markant. Åtgärderna syftar till att, tillfälligt och under ordnade former, göra avsteg från regler som förhindrar en snabb omställning av vården och omsorgen och en flexibel bemanning.

Föreliggande skrivelse syftar till att göra Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) uppmärksamma på Vårdföretagarnas åtgärdsförslag. Vi tror att SKR kan spela en viktig roll i att få en nationell samsyn i landets kommuner och regioner om de åtgärder som snabbt behöver komma på plats.

Underlätta vårdarbetet

Skyddsmateriel och testmateriel för diagnostik

Regeringen har agerat kraftfullt genom att ge Socialstyrelsen i uppdrag att fungera som en nationell inköpscentral för skyddsutrustning och sjukvårdsmateriel, och att på nationell nivå svara för fördelningen och vid behov omfördelning mellan huvudmännen. Det är angeläget att regionerna och kommunerna säkrar att alla berörda vård- och omsorgsgivare, i både offentlig och privat regi, får sina behov av skyddsutrustning för personal och provtagningsmateriel tillgodosedda. Detta inte minst mot bakgrund av att primärvården, där nästan hälften av vårdcentralerna drivs i privat regi, den kommande tiden förväntas ta ett större ansvar för misstänkta fall av corona. Tillgången till skyddsutrustning är central inte bara för hälso- och sjukvården utan också för både privata och offentliga utförare i äldreomsorgen, andra särskilda boenden, HVB-hem,

verksamheter inom LSS och tandvården. Idag vittnar till exempel flera privata äldreboenden om brist på skyddsutrustning.

Avlasta akutsjukhusen

Det är angeläget att avlasta akutsjukhusen i största möjliga mån eftersom de förväntas bli hårt belastade av svårt sjuka patienter. Ett antal av Vårdföretagarnas medlemsföretag driver elektiv specialistvård och kan snabbt ställa om till nya förutsättningar. De kan hjälpa till med operationer och andra vårdinsatser som akutsjukhusen i detta pressade läge inte kan hantera.

Vårdföretagarna föreslår att landets regioner, i dialog med privata vårdgivare i den planerade specialistvården, underlättar sådana processer och bidrar till en snabb omställning i sjukvården, så att all sjukvårdskapacitet som står till buds används så effektivt som möjligt.

Vårdföretagarna har tillskrivit IVO med uppmaningen att tillfälligt avskaffa krav på ändringar i tillstånd så att äldreboenden kan avlasta sjukhusen genom att bereda korttidsplatser för vård av äldre som inte längre behöver sjukhusvård, men som inte klarar att flytta hem direkt. Det kräver dock att utföraren ansöker om en ändring i tillståndet från IVO om platserna idag används för en annan målgrupp eller för permanent boende. Handläggningstiden för ändringar i tillstånd är idag 1–2 månader, vilket försvårar ett snabbt och flexibelt agerande av de privata utförarna.

Temporärt bör också möjligheten att ha blandade platser på äldreboenden tillåtas. Boenden som idag har tillstånd för demensvård bör under rådande situation kunna ta emot brukare med behov av somatisk vård, och vice versa, utan krav på nytt tillstånd från IVO.

Använd möjligheten att direktupphandla vård

Regioner och kommuner kan ha behov av att snabbt öka volymerna på olika områden inom vård och omsorg med hjälp av privata vårdgivare. Vårdföretagarna vill påminna om de regler som finns i lagen om offentlig upphandling (LOU) som innebär att direktupphandling kan användas om det finns synnerliga skäl (19 kap 7 § 3 st LOU). I sådana situationer kan inköp göras utan annonseringsförfarande och kontrakt kan tecknas direkt. På det sättet kan privata vårdgivare snabbt bidra till regioner och kommuners samlade vårdkapacitet.

Senarelägg planerad uppföljning av verksamheter

Det är viktigt att vård- och omsorgsgivare i den rådande situationen kan fokusera på att bemanna verksamheterna och ta hand om brukarna på bästa sätt. Detta arbete skulle underlättas om verksamheterna avlastas från uppföljningar och icke nödvändigt administrativt arbete så långt det är möjligt. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har precis beslutat att ställa in sina planerade inspektioner i vård- och omsorgsverksamheter. Vårdföretagarna föreslår att kommuner och regioner följer detta exempel och skjuter upp planerade uppföljningar av vård och omsorgsverksamheter temporärt för att minimera smittspridning i riskgrupper och för att minska belastningen på verksamheterna.

Personalförsörjning

Nyttja alla kontaktvägar i sjukvården

Regionernas ersättningsmodeller för besök och kontakt med vårdgivare bör i det läge som nu råder justeras, så att fler patienter kan få en god vård utan att fysiskt behöva besöka en vårdmottagning. Vårdgivarna kan avgöra om besök istället kan hanteras digitalt på olika sätt, eller per telefon. Journalförda telefonsamtal, liksom chatt, är för många ett fullgott alternativ till videosamtal. För de vårdgivare som inte har videomöjligheter och för många patienter, främst äldre, kan journalförda telefonsamtal betraktas som ett fullgott alternativ till ett ordinarie fysiskt vårdbesök. Genom att förenkla regelverket så att denna ordning blir möjlig kan fler patienter få hjälp av sjukvården på distans. Det skulle också möjliggöra att läkare och sjuksköterskor kan arbeta hemifrån. Vidare skulle det minska belastningen på de som är på vårdmottagningen och tar hand om de patienter som måste komma dit fysiskt. Vårdföretagarna ser gärna att SKR uppmuntrar landets regioner att använda denna möjlighet.

Slopa täckningsbidraget för digital vård

Ett antal regioner har en ersättningsmodell för vårdvalet i primärvården som innehåller ett täckningsbidrag för vårdkonsumtion hos andra vårdgivare. I nuläget när fler patienter söker vård via fristående digitala vårdgivare finns det anledning att slopa täckningsbidraget för vårdcentralerna och istället lägga kostnaden för de digitala utomlänsbesöken på central nivå i regionen. På så vis kan patienter stimuleras att i första hand söka vård digitalt och samtidigt säkra resurserna för hårt belastade vårdcentraler.

Tillfälligt anstånd i efterlevnad av vissa avtalskrav

Det är för tidigt att bedöma coronavirusets fulla effekt på vården och omsorgen. Vårdföretagarna vill redan nu vädja till regioner och kommuner om förståelse för att en vårdgivare kan hamna i ett läge där det kan bli svårt, eller omöjligt, att leva upp till stipulerade krav i regelböcker och avtal. Det kan t ex handla om tillgänglighetskrav, eller krav på viss kompetens hos personalen eller bemanning som kan visa sig svåra att upprätthålla vid extremt stor brist på legitimerad sjukvårdspersonal och utbildad omsorgspersonal. Vi tror att genom öppen dialog mellan regionen eller kommunen och vårdgivaren kan pragmatiska lösningar hittas.

Sjuklönekostnader och korttidsarbete

Vårdföretagarna har tillskrivit regeringen om att statens förslag till åtgärdspaket för att mildra de ekonomiska effekterna av virusutbrottet är välkomna. För vården och omsorgen kommer förslaget där staten tillfälligt tar över hela kostnaden för sjuklönen att göra stor skillnad. Men det är angeläget att denna åtgärd träder ikraft omedelbart.

Vi har vidare uppmanat regeringen att justera det föreslagna regelverket för korttidsarbete före ikraftträdande. Vård- och omsorgsgivare, som arbetar på kommuner och regioners uppdrag, omfattas inte av det föreslagna regelverket. Det är mycket angeläget att vård- och omsorgsgivare som driver verksamhet som finansieras av allmänna medel också kan nyttja reglerna. I coronavirusets spår drabbas vårdföretag som inte arbetar med akuta uppdrag – och inte heller kan ställa om till att hjälpa till med akuta uppdrag – hårt därför att inbokade besök nu ställs in och inga nya besök bokas. Risker är överhängande att dessa vårdgivare inom kort kommer behöva varsla personal

om de inte får några intäkter. Det drabbar t ex vårdföretag som arbetar med rehabilitering (fysioterapi), vissa specialistvårdsmottagningar, psykoterapi med flera.

Barnomsorg för nyckelpersoner

För att samhället ska fungera väl under virusutbrottet är förmågan att säkra personalförsörjningen i vården och omsorgen helt central. Därför välkomnar Vårdföretagarna beskedet om att regeringen och utbildningsutskottet arbetar med att ta fram en ny lagstiftning med syftet att trygga barnomsorgen för människor med samhällskritiska yrken och nyckelpositioner i samhället. Vårdföretagarna vill understryka att också yrket personlig assistans är ett samhällskritiskt yrke som måste omfattas av den lagstiftning som nu tas fram.

Avslutningsvis, Vårdföretagarna ser att ovan förslag kan underlätta vård- och omsorgsarbetet och bidra till en bättre personalförsörjning när trycket på vården och omsorgen nu ökar markant. Vår förhoppning är att åtgärderna kan sjasättas skyndsamt. Vi tror att SKR kan spela en nyckelroll i att få en nationell samsyn i landets kommuner och regioner, och en enhetlig hantering, kring de åtgärder som snabbt behöver komma på plats.

Coronavirusets utveckling är oviss och läget kan snabbt förändras. Det är viktigt att regioner och kommuner som huvudmän säkrar att verksamheterna, oavsett regi, har de resurser som krävs för att möta utmaningarna och den omställning som behövs. Vårdföretagarna ber att få återkomma löpande med fler förslag till åtgärder som kan underlätta personalförsörjningen och själva vårdarbetet.

I den mån det finns ytterligare önskemål och förväntningar från SKR om vad privata vård- och omsorgsgivare kan göra tar vi gärna emot dessa. Vi bistår självklart i det fortsatta arbetet.

Med vänlig hälsning

Antje Dederig
Förbundsdirektör
Vårdföretagarna

Sabina Joyou
Näringspolitisk chef
Vårdföretagarna

Kontakt: Sabina Joyou
sabina.joyou@vardforetagarna.se
Telefon: 072- 541 68 84